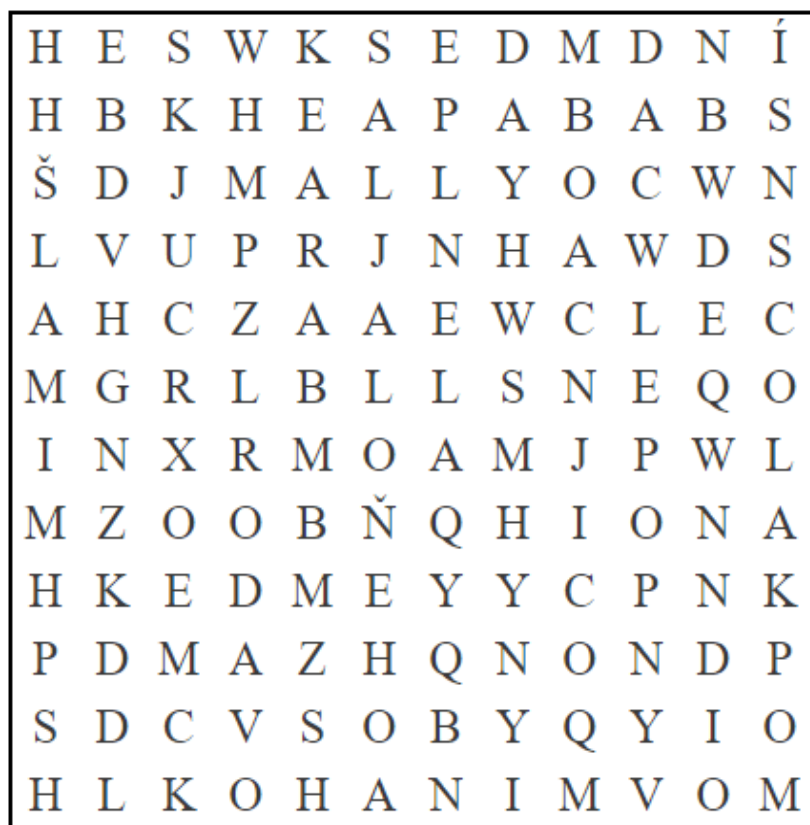

<p>8. duben 2017 12. nisan 5777</p> <p>svíčky před 19:26</p> <p>mincha od 13:38</p> <p>havdala po 20:36</p> <p>Šabat hagadol</p> <p>V pondělí začíná Pesach</p>		<p>IX</p> <p>5777</p> <p>CAV</p>
--	---	---

Shrnutí paraši – 8směrK

Zkuste, nejlépe s dětmi, vysvětlit, jak s parašou tohoto týdne souvisí níže uvedená slova, které jsme skryli do osmisměrky: MINCHA, OHEL MOED, ŠLAMIM, OLA, LAJLA, KORBAN, SEDM DNÍ, POPEL, OHEN, KOHANIM

Třináctero výchovných principů

Rav Sacks publikoval v těchto dnech třináctero krátkých zamyšlení na téma úspěšné (židovské) výchovy dětí. Již jsme poznali první dva principy („*Dejme dětem prostor, aby nás inspirovaly a ony budou.*“ a „*Ukažte svým dětem, jak Bohu sloužíte radostně a upřímně.*“) Dnes se budeme věnovat třetímu principu. Z Tóry dobře víme, proč si Bůh vybral Noacha (protože byl spravedlivý). Víme, proč si vybral Mošeho (známe dobře příběhy, v nichž se vyjevuje Moše jako niterný vůdce a soudce), ale nikde se nedočítáme nic o Avrahamově mládí. Poprvé se setkáváme až se sedmdesátiletým mužem, který má opustit vše, co má, a odejít do země, kterou mu Bůh ukáže. Proč

ale právě Avraham? Nevíme. Jen jednou jedinkrát Tóra v Avrahamově případě nabídne náznak. Bůh v něm říká: „Protože vím, že povede své děti Boží cestou...“ Avraham tedy nebyl vybrán jako spravedlivý muž, ani jako vůdce nebo soudce, ale jako RODIČ. (To také naznačuje jeho jméno, AV-RAM znamená vlivný otec, AV-RAHAM otec mnohých národů.) Všimněme si dále, jak ona klíčová věta v Tóře pokračuje: „...povede své děti Boží cestou práva a spravedlnosti.“ Jinými slovy se neočekává, že se vaše dítě stane velkým učencem, bude znát celou Mišnu nazpaměť, bude objevovat *chiduš* a trávit hodiny nad Talmudem (ačkoliv v to můžete doufat), ale předpokládá se, že se od vás naučí morálním principům, že se od vás naučí základní životní etice. A nejen v teorii, ale hlavně v praxi. Tím, že uvidí, jak se těmito principy sami řídíte. Když uvidí, jak vás samé život podle Tóry a halachy povznáší, inspiruje a dělá z vás vzor pro ostatní. Vězte, že detaily zákonů a fakta, které děti učíte, jsou důležité, ale hlavní je morální integrita, která vás provází životem. Třetí pravidlo tedy zní: „***Ukažte dětem na vlastním příkladu morální principy, kterých se mají v životě držet.***“

Pavel Král: Skupinový časoprostor

Už několikátý týden za sebou čteme o obětech. Člověka 21. století nemůže nenapadnout otázka, co se stane, až budeme mít znovu chrám. Za to, abychom ho opět měli, se (několikrát) denně modlíme. Ale co bude, až bude chrám obnoven? Vrátime se opět k obětem? Ta představa není jednoduchá. A jasnou odpověď na tuto otázku nemáme. Určitě se ale můžeme zamyslet nad tím, k čemu byly (zvířecí) oběti vlastně dobré. Tóra k nim dospívá postupně. Všichni tvorové byli původně stvořeni jako vegetariáni (1M 1:29-30). Právě proto se pravděpodobně později zvířata v arše nesežrala navzájem. Jenže model nenásilného soužití lidí (a zvířat) se opakovaně ukázal jako nefunkční. Když Abel obětoval ovci, v podstatě to zaplatil svým životem. Kain si pravděpodobně pomyslel, že když obětovat zvíře je zjevně vítanější než obětovat zeleninu, tak obětovat člověka (Abela) musí být lepší než obětovat zvíře. Že to byla chybná úvaha, pochopil, až když už bylo pozdě. Další obětí pak byla ta, kterou Noe děkoval za to, že přežil povodeň. Té předcházelo násilí mezi lidmi. Opakování Kainova zločinu. Po povodni bylo zrušeno vegetariánství, ale zároveň byl explicitně vysloven zákaz zabít jiného člověka (1M 9:3-5). Od této chvíle se téma oběti začíná objevovat. Abrahám, pesachový beránek, Jitro... Tam jde ale o ojedinělé události, které mají svůj pochopitelný a snadno vysvětlitelný význam. Ale od 29. kapitoly knihy Šemot se oběť stává slovem velmi frekventovaným. Proč tomu tak je? Vysvětlení je zřejmě ryze psychologické. Každý člověk má v sobě potenciál tvořit i ničit. Tak byl stvořen. Snaha o to, aby byl člověk jen dobrý opakovaně selhala. Zvířecí oběti se tak stávají akceptovatelným způsobem, jak vybit lidský ničivý potenciál. Ten tvořivý byl využit na stavbu miškanu. Ten ničivý pro oběti. Z potenciálně zlého se tak stává přijatelné, dobré, správné a stmelující. Násilnou stránku člověka nelze popřít či ignorovat. Jde ji pouze obrátit směrem, který je co možná nejméně škodlivý. A zvířecí oběti se pro to jevily jako dobrý způsob. Tím, že jsme o tuto možnost vybití agrese přišli, musíme hledat jiné způsoby. A popravdě, ne vždy se to daří. Jakkoli se nám tedy z pohledu 21. století zdají oběti jako kruté, tak pokud zmenšovaly násilí mezi lidmi, zdají se být dobrým řešením.

Dědic dědiců

Některé posty se z hlediska židovské tradice dědí z otců na syny (za předpokladu, že je syn hoden otcova postu), zatímco jiné se nedědí. Mezi dědičné posty patří (patřil a bude patřit) královský trůn. Mezi požehnání náležící králi jako odměna za zbožné působení na trůnu vypočítává Tóra dlouhou vládu krále a jeho synů. Z toho Talmud v traktátu Horaot vyvozuje, že je-li princ „vhodným“, náleží mu po právu otcův trůn a koruna. Pod obratem „vhodný“ se myslí *zbožný* (a to i kdyby nebyl tak moudrý, jako jeho otec). Proto proroci v severním (odtrženém) království Izraele často pomazali za

krále někoho jiného, než prince, protože králův syn nebyl „vhodným“. Jinak platí, že prvorozený syn, korunní princ, má přirozenou přednost před bratry. Není-li nejstarší syn „vhodný“, přechází právo na jeho mladší sourozence. Proto po králi Davidovi usedl na trůn Šlomo, ačkoliv nebyl prvorozený. Podobně se to má s dalšími politickými mocenskými posty. (Například s titulem NASI, s pozicí ROŠ GALUTA atp.)

Další dědičný post byl (a bude) úřad velekněze. I zde měli synové zesnulého velekněze přednost před dalšími knězi. S tím rozdílem (oproti princům), že museli být do úřadu vždy uvedeni pomazáním. (Pomazání krále se vyžadovalo, jen pokud na trůn nenastupoval prvorozený princ.) Neměl-li velekněz vhodné syny, byl vybrán *kohen* z jiné rodiny. V Tanachu sledujeme, jak pozice velekněze v závislosti na vhodnosti kandidátů opakovaně přecházela z rodiny na rodinu. (Například v příběhu o Eliho synech.) Výběr nového velekněze náleží králi či Sanhedrinu. O tom se vedou spory, které přesahují rámec tohoto článku.

Náboženské posty, na rozdíl od těch výše uvedených, nejsou obvykle dědičné. Tóra je volně přístupná všem, kdo o ni usilují. Proto se Mošeho dědicem nestal žádný z jeho synů, i když o to Moše prosil, ale jeho nejlepší žák – Jehošua bin Nun. Ani z doby soudců neznáme žádný případ, kdy by se náboženským vůdcem stal někdo z titulu dědictví po otci. (Nepěknou výjimkou je Avimelech, viz knihu Izrael soudců a králů.) A neuspěli ani Šmuelovi synové. Dědictví rabínských úřadů nebylo obvyklé ani v době Mišny a Talmudu, se světlou výjimkou Hilelových potomků.

V dnešní době se občas rabínské posty dědí. Podporou tomuto faktu je názor slavného Chatama Sofera, podle kterého jsou dnešní rabíni obcí také politickými a praktickými vůdci, a tak má mít vhodný syn rabína přednost před jiným uchazečem z jiné obce. Na druhou stranu pokud v obci žije větší místní učenec, má mít přednost před synem rabína.

Pokud si obec najme doživotního kantora, který má zbožného syna s dostatečným hlasovým fondem, má obec upřednostnit kantorova syna před dalšími zájemci. A má tak učinit ve chvíli, kdy stárnoucí kantor nemá dostatek sil k samostatnému zpěvu. Podobně se máme chovat i k synům písařů rabínských soudů, k voleným výběřcím milodarů atp.

Rav Jaron Ben David: Vynášení odpadků

Není snad domácnosti, kde by vynášení odpadků nebylo téma. A tak se musíme ptát, jak se to povedlo v Chrámu zařídit tak šikovně, že právě o vynášení odpadků byl takový zájem? TRUMAT HADEŠEN byla žádanou službou. O co při ní vlastně šlo? Stačí se podívat na úvod naší paraši. Kohen se oblékne do pracovního, vyčistí oltář od popela a vynesel popel mimo tábor na čisté místo.

Proč byl takový zájem o zdánlivě tak neatraktivní práci? A to nám ještě Gemara vypráví, jak jeden kohen v hádce o vynášení popela zabil druhého. (Oba chtěli popel vynést, ne naopak, aby bylo jasno.) Člověk by pochopil hádku o obětování vonných bylin (KETORET), zapalování menory, vyskládání chleba na stůl (LECHEM HAPANIM). Ale hádka o vynášení popela? Proč?

A když už jsme u té Gemary, tak ještě něco. Víme, že noc byla rozdělena mezi tři noční hlídky. Proč bychom to měli vědět? Protože v čase nočních hlídek Bůh nařiká nad zničeným chrámem. Ve všední dny se popel vynášel při třetí noční hlídce, na Jom kipur při druhé noční hlídce a ve svátky při první noční hlídce. A nyní, když nestojí chrám, nemá kdo odkud popel vynášet. Opět by se mohlo zdát, že by nemělo být zatěžko nalézt „důstojnější“ službu, jejíž ztráty by Bůh více želel. Tak proč vynášení popela?

Pravdou je, že vynášení popela souvisí s koncem jednoho dne. Po všech těch obětech musel někdo přijít a vše uklidit. (Tak jako musí někdo uklidit po každé oslavě povadlé balónky, krabice od dárků, prázdné kartony džusů, špinavé nádoby, že...) Je ovšem možný i jiný pohled. Vynášení odpadků je také přípravou na nový den. Ještě před tím, než se na oltář naskládá pyramida dřevěných klád, musí

se místo připravit a uklidit. Kdo se s radostí podílí na přípravách nového dne, dává najevo, jak se na nový den těší. Vyzdvihuje tím význam dalšího dne bohoslužby v chrámu. Čím více něco připravujeme, tím více dáváme najevo, jak si toho vážíme. Z Talmudu víme, jak se velikáni Tóry osobně podíleli na šabatových přípravách. Když tomuto porozumíme, pochopíme míru zájmu o vynášení popela z oltáře.

Rav Meir Goldvicht v podobném duchu hovořil o předpesachovém úklidu. Je jasné, že primárním smyslem tohoto úklidu je zbavit naše domy a byty kynutého chámecu, abychom se vyhnuli porušení zákazů Tóry nevlastnit na Pesach chámec. Ale čistě halachicky nahlíženo by se toho dalo dosáhnout výrazně méně náročným úklidem. Jen pokud máme *kezajit* chámecu pohromadě, porušujeme zákaz Tóry. Nedá se předpokládat, že bychom takové množství drobků našli v knihovně, ve spárách v okně nebo pod šatní skříní. Bereme tedy předpesachový úklid jako důkladnou přípravu na významný svátek, stejně jako bylo vynášení popela přípravou na další den chrámové služby.

V průběhu svátku Pesach se náš byt proměňuje v chrámový oltář. V Egyptě se potíraly veřejně domů beráncí krví stejně, jako se v chrámu potíraly krví rohy oltáře. Pesachovou obětí bylo nutné jíst v domě a kdokoliv by vynesl z masa oběti ven ze dveří, znehodnotil by oběť stejně, jako se v jiných případech nesmělo vynášet maso obětí z chrámového nádvoří. V chrámu se nesmělo obětovat nic kynutého, stejně jako my nemáme na Pesach žádný chámec. A snad se i dočkáme chvíle, kdy nám bude předpesachový úklid tak milý, jako bylo kněžím v chrámu vynášení popela. PESACH KAŠER VESAMEACH.

Společenská rubrika

- Všem čtenářům přejeme PESACH KAŠER VESAMEACH.
- Do příštího čísla vypisujeme soutěž o to, kdo sní přes Pesach více brambor, vajec a banánů.
- Další Daf lze očekávat po svátcích

Tento Daf byl sepsán jako soukromá aktivita s pomocí různých dostupných zdrojů, z nichž je možné jmenovat drašot rav Ben Davida, internetové stránky chabad.org, Portal Daf-Yomi a texty programu TalAm. Za případné chybi a překlepy se omlouvám.